

ZADANIA OBRONY CYWILNEJ

Zgodnie z art. 137 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity, Dz. U. z 2004 r., Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.) obrona cywilna ma na celu:

- **ochronę ludności, zakładów pracy i urządzeń użyteczności publicznej, dóbr kultury,**
- **ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny,**
- **współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków.**

W zakresie obrony cywilnej powyższa ustawa określa ponadto (Dział IV ustawy):

- organy administracji w sprawach obrony cywilnej,
- skład oraz sposób tworzenia formacji obrony cywilnej,
- obowiązki obywateli w zakresie obrony cywilnej (służba w OC, szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony ludności),
- przysposobienie obronne młodzieży szkolnej i studentów.

Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi przeznaczonymi do wykonywania zadań obrony cywilnej są formacje obrony cywilnej. Formacje tworzą w drodze rozporządzenia ministrowie, a wojewodowie, starostowie, wójtowie lub burmistrzowie (prezydenci miast) – w drodze zarządzenia, uwzględniając w szczególności: skalę występujących zagrożeń, rodzaj formacji, ich przeznaczenie oraz stan osobowy i organizację wewnętrzną. Formacje obrony cywilnej mogą tworzyć także pracodawcy.

Szczegółowy katalog zadań obrony cywilnej zawiera Pierwszy Protokół Dodatkowy do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r., dotyczący ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych, sporządzony w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz.U. 1992, Nr 41, poz. 175), który Rzeczpospolita Polska przyjęła 19 września 1991 r.

W rozumieniu Protokołu określenie "obrona cywilna" oznacza wypełnianie wszystkich lub niektórych wymienionych niżej zadań humanitarnych, mających na celu ochronę ludności cywilnej przed niebezpieczeństwami wynikającymi z działań zbrojnych lub klęsk żywiołowych, i przewyższanie ich bezpośrednich następstw, jak też zapewnienie warunków koniecznych do przetrwania. Są to następujące zadania:

1. **Służba ostrzegawcza.**
2. **Ewakuacja.**
3. **Przygotowanie i organizowanie schronów.**
4. **Obsługa środków zaciemnienia.**
5. **Ratownictwo.**
6. **Służby medyczne, włączając w to pierwszą pomoc oraz opiekę religijną.**
7. **Walka z pożarami.**
8. **Wykrywanie i oznaczanie stref niebezpiecznych.**

- 9. Odkazanie i inne podobne działania ochronne.**
- 10. Dostarczanie doraźnych pomieszczeń i zaopatrzenia.**
- 11. Doraźna pomoc dla przywrócenia i utrzymania porządku w strefach dotkniętych klęskami.**
- 12. Doraźne przywrócenie działania niezbędnych służb użyteczności publicznej.**
- 13. Doraźne grzebanie zmarłych.**
- 14. Pomoc w ratowaniu dóbr niezbędnych dla przetrwania.**
- 15. Dodatkowe rodzaje działalności, niezbędne dla wypełnienia któregoś z zadań wyżej wymienionych, w tym planowanie i prace organizacyjne.**

Krajowe regulacje prawne dotyczące obrony cywilnej, tj. ustawa o powszechnym obowiązku obrony oraz akty wykonawcze do niej, nie są spójne i nie wyczerpują wszystkich obszarów zadaniowych obrony cywilnej wymienionych przez Protokół. Przepisy nie określają jednoznacznie zadań ochrony ludności realizowanych w czasie pokoju, ograniczając się wyłącznie do zadań obejmujących działalność planistyczną, organizacyjną, szkoleniową i upowszechniającą wiedzę na temat problematyki obrony cywilnej.

W ostatnich latach wiele aktów prawnych dotyczących obrony cywilnej przestało obowiązywać, a w ich miejsce nie zostały przyjęte nowe regulacje. Dotyczy to zwłaszcza uchylenia art. 140 ustawy o powszechnym obowiązku obrony, który stanowił delegację ustawową do wydania przez Radę Ministrów rozporządzeń określających obowiązki i uprawnienia organów w sprawie obrony cywilnej, kwestie formacji obrony cywilnej oraz sygnały powszechnego ostrzegania i alarmowania. Brak regulacji prawnej w powyższych przypadkach ogranicza możliwości realizacji zadań w zakresie obrony cywilnej.

Z powyższych względów, w Komendzie Głównej Państwowej Straży Pożarnej opracowano projekt ustawy o ochronie ludności, która uporządkuje kompetencje i zadania wszystkich organów administracji publicznej, instytucji publicznych, organizacji społecznych oraz innych podmiotów zobowiązanych do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności. Ustawa ureguje również sposób funkcjonowania ww. podmiotów zarówno w czasie pokoju, jak i wojny, zgodnie z ww. Protokołem Dodatkowym. Jednocześnie przygotowane zostaną akty wykonawcze do ustawy, które wraz z nią określą ramy prawne obrony cywilnej odpowiadające współczesnym potrzebom i zagrożeniom. Ustawa stanowić będzie dopełnienie rozwiązań przyjętych w ustawie o zarządzaniu kryzysowym, co razem złoży się na kompleksową regulację prawną w obszarze ochrony ludności i zarządzania kryzysowego.